

Ombärlig säkerhets- utrustning!

Vindsäck – rastskydd och nödbivack

En vindsäck är en säkerhetsdetalj som inte uppskattas på det sätt den förtjänar. Den är en mycket viktig säkerhetsdetalj under hela den vita säsongen men även under den del av den gröna årstiden som riskerar att bli vit under din färd har den sin givna plats, det vill säga alltid. Anledningen till att den inte är markerad som säkerhetsutrustning i samband med tältning är att tältets duk tjänar samma syfte, detta även om det inte varit möjligt att sätta upp tältet fullständigt.

Viktigt! En modern vindsäck kan användas till mycket. Den är av mycket lätt och smidigt material och skall vara så lång att två personer kan ligga i den med säckens fotända hopsnörd av den dragsko den är försedd med. Den har dragkedjeförsedda mindre öppningar nära huvudändan för att man skall kunna se ut och släppa in/ut frisk/dålig luft och den har fånglina så att man kan fästa den i sig själv innan man försöker veckla ut den. Det senare för att den inte skall blåsa iväg.

Öva! Att vid hård vind krypa in i vindsäcken är det svåra momentet! Vinden pressar samman dukarna så den blir svår att dela när man skall krypa in i öppningen nertill. Situationen kräver faktiskt att man har övat detta flera gånger!

Tips! När vindsäcken är nerpackad, låt dragkedjan i toppen av vindsäcken vara öppen till kanske en tredjedel, så blir vindbelastningen betydligt mindre när säcken börjar fyllas med luft.

När detta skrivs uppfyller ingen vindsäck på marknaden kraven fullt ut. Det som skulle behöva ändras på den bästa – Hillebergs – är att ventilationsdragkedjorna sitter 3–4 dm för högt upp och att säcken borde vara cirka 15 cm längre. Men det kanske man kan leva med. Eller också fattar någon tillverkare till slut att konstruktionen behöver ändras för att produkten skall vara bäst!

Varning! utfärdas för de på marknaden förekommande kortare vindsäckarna. Ur aspekten ”nödbivack” enligt beskriven metod i denna bok är de faktiskt rätt värdelösa. Kommer man ändå i sällskap med en och hamnar i den beskrivna situationen, måste man vid behov tömma sin ryggsäck och stoppa fötter och ben i densamma, utanför vindsäcken vilket var och en förstår inte kommer att kännas bra. Det blir också dragit i skarven. Men det är trots allt en verkingsfull nödlösning.

Rastskydd

När det inte är snö är det väldigt få som har med sig vindsäcken men betydligt fler borde ha det – tänk på detta med snöfall under alla årstider. Händer någonting vid dessa tillfällen får

man söka skydd och sätta sig ner på det sätt som går – följ huvuddirektiven för vindsäckens vinterbruk och använd sunt förnuft.

Vintertid – när du och din kompis (två personer i detta exempel) rastar i bra väder men med blåst och hyfsad kyla, är det utmärkt att rasta i en vindsäck. Gör så att ni först hittar ett om möjligt skyddat ställe. Finns inte denna plats och det är lite sämre väder, din kompis kanske är uttrötad och vädret ser ut att försämrats, tag då ledarskapet i er lilla grupp så att arbetet löper på utan dröjsmål! Läs mer om just detta i senare kapitel.

Först skall ni säkra skidor, stavar och annan utrustning så att dessa inte blåser iväg eller snöar över. Välj sedan ut en plats där du redan nu mäter upp snötjockleken med en skida, din lavinsond eller på synnerligen rimlig grund kan anta att snötäcket är åtminstone 70–80 cm djupt eller mer och har en längd på åtminstone två meter framför den plats du sett ut för fotgropen. Dessutom får där naturligtvis inte finnas stenar eller buskar.

Viktigt! Anledningen till dessa mått och steg är att förbereda för att kunna låta rastskyddet övergå i en mycket bra nödbivack ifall saker och ting förändras till det sämre – se avsnittet nedan.

Ni skall sitta med vinden i ryggen, alternativt snett från sidan (mindre träffyta – mindre nedkylning). Gräv en tillräckligt stor grop för att rymma era fötter och ryggsäckarna. Men samtidigt inte för stor – då ris-

Övergången mellan sommar och vinter sker ofta plötsligt, precis som att byta från färg- till svartvit film. Här i Pietsaure sameläge vid sjön med samma namn på gränsen till Sarek.

Tips! Alternativt är att använda var sitt liggunderlag ”på längden” så blir också ryggsäcken skyddat mot vinden.

kerar ni att få drag genom att vindsäcken inte räcker till för att täcka hålet runt gropen.

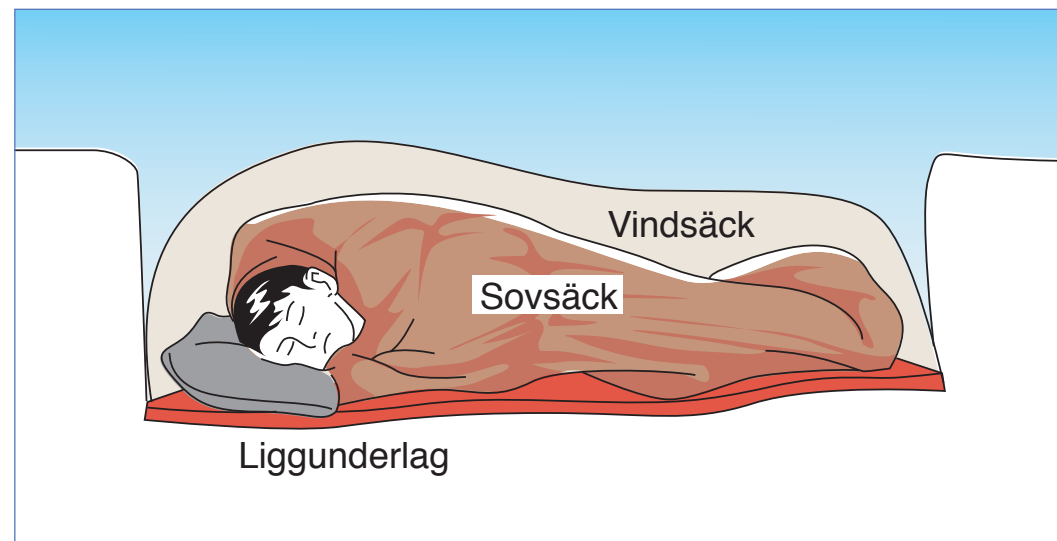
Placera ut era skidor direkt på snön, som en bänk att sitta på. Sätt er på skidorna och jobba på tills ni båda två kommit in i vindsäcken. Rulla ut ett liggunderlag ovanpå skidorna och sätt er på det. Fixa till så vindsäcken håller tätt nertill. Plocka fram sittunderlagen, lägg dem i botten på gropen och sätt fötterna på dem. Klart!

Viktigt! Ni skall, en gång för alla, glömma allt vad ni kan tänkas ha hört om att staga upp vindsäcken med skidor eller stavar. Det är i högsta grad en skrivbordsprodukt – i alla fall om det blåser en del... Ni får helt enkelt sitta i var sitt hörn och spänna ut säcken med era kroppar och kanske låta rygsäckarna, som nu är länsade på fika, förstärkningskläder och annat som behövs, hjälpa till med stagningen på ett eller annat sätt. Rygsäcken kan också placeras bakom den egna ryggen så att vinden inte kylar alltför kraftigt.

Nödbivack

Situationen ovan kan som sagt snabbt förändras till det sämre, och i det fallet är det faktiskt bara att fortsätta att bearbeta rastskyddet så att det blir en nödbivack som du och din kompis enkelt kan övernatta i!

Viktigt! Det viktigaste när man riskerar att blir kall av kyla och stark vind är att man måste komma undan vinden och det gör man bäst genom att vistas skyddad i snön. Man kan naturligtvis sitta kvar i sin vindsäck men redan efter tre timmar är de flesta ganska trötta på det. Man kan naturligtvis också – om omständigheterna så medger – gräva in sig i

snön, tillverka en snöbivack, men det är inte självklart att det är möjligt överallt. ”Ingen drivna har siktats under de senaste två kilometrarna och terrängen ser ungefär likadan ut framöver...” eller ”min kompis, som inte alls är lika van som mig har närmast gripits av panik i det här vädret...” ”Gode Gud, vad skall jag göra?” Jo, förvandla ditt rastskydd till en nödbivack med hjälp av vindsäcken! Detta enligt den metod som använts i Mellaneuropa i årtionden men som först nu börjat komma i ro-pet i Sverige.

Du har nu avgörande nytta av ditt förberedande arbete. Låt din bekymrade kompis sitta kvar, skyddad inne i vindsäcken, ta dig själv ut ur densamma och börja att gräva framåt i det område som redan är rekognoserat. Du skall gräva så långt, så brett och så djupt (cirka 70–80 cm) att ni båda kan hasa er ner i liggande ställning i gropen, fortfarande med din medtagne kompis kvar inne i vindsäcken. Men gräv inte för brett och gör tvära kanter för att vinden inte skall komma åt att jobba nere i er grop. Gräv dock lite längre så att ni efter en tid kan sparka undan snö som lägger sig i gropen.

Gå ut och fäst vindsäcken genom att trä i en skida vardera i de öglor som finns i säckens huvudända (= er huvudända), detta så att säcken inte blir ”ostyrig” i förhållande till gropens botten. Spänn inte hårt för då blir det trångt på höjden inuti. Ställ det andra paret skidor i fotändan för att markera gropens utsträckning. Fäst också vindsäckens fotända, ungefär en tredjedel in från ena kanten så är säcken betydligt lättare att krypa in i. Här kan behövas förlängningslinor mellan säcken och skidorna ifall snötäcket inte är tjockare än att du gräver i botten. Preparera gärna vindsäcken med detta hemma. Sätt den sista staven i det hörn som är mest omarkerat. Placera också ut någonting som syns väl – en halsduk till exempel – på en skida (närmast leden, om sådan finns) så att eventu-

Så här ligger du i nödbivack.